

vier-en-twintig, maar slechts zestien uren; eerst als ge ouder wordt iets langer, en die overige uren dan zijt ge weg. Die tellen voor u niet mee. Ze gaan buiten u om. En een droom die in den slaap voorbij u trok, is al de heugenis die uit die nachtelijke uren u rest.

Tot uw God u weer wekt.
En dan begint een nieuwe dag, en voelt en merkt ge aan uw vernieuwde kracht, dat er in die nachtelijke uren iets met u gebeurd is, dat er zorge dat er kracht en arbeid aan u besteed is, dat al 't loome in u is opgefrist, en dat ge met nieuwe kracht aangevuld, beziel en moedig den nieuwen loop begonnen kunt.

In die vernieuwde kracht hergeeft uw God u aan u zelf, wekt uw bewustzijn, en roept u op tot nieuwe levensdaad. Maar dan wil uw God ook, dat ge voor Zijn werk van den nacht een oog zult hebben. Dat ge allen morgen Zijns gedanken zult. Dat dank uit uw hart zal spreken voor wat uw God in die nachtelijke uren voor u gedaan heeft. Dank voor de vernieuwde kracht, die in u bloed telt. Dank voor Zijn zielewaarde Hij u weer bestraalt. Dank voor het zelfbewustzijn, dat Hij u 's avonds ontam en nu terug geeft.

En dat alles zoo, dat het wel waarlijk elken nieuwen levendag voor u zijn zal: *Hij wekt mij ook den morgen.*

Maar hierbij blijft het niet.
Uw God wekt u niet maar allen morgen, om u nu voort aan u zelf over te geven, maar de Schrift zegt u ook, dat Hij allen morgen *uw arm* wil zijn. Uw arm om u te *dekken* en te *beschermen*; uw arm om u te *leiden* op uw pad; en uw arm om u te *dragen*, zoo de weg voor u te veel zou zijn.

De „arm des Heeren“ is de zinbeeldige uitdrukking voor zijn sterkte en almacht. „Aan wien“, zoo vraagt de profeet, „is de arm des Heeren geopenbaard geworden?“ De psalmist juicht: „Gij hebt ons door Uw arm verlost“. In het bekende lied heet 't: „Gij hebt een arm met macht“. Als het om de worsteling toekomt roept Jesaja uit: „Gij arm des Heeren trek sterkte aan“. En Messias roemt: „Daarom heeft mijn arm mij heel beschikt“.

Zoo bid en smeekt, zoo juicht en roemt de Schrift, als er uit benauwde redding kwam en heil daagde uit diepe ellende.

En daarom moet *allen morgen* het oog onzer ziel op dien „arm des Heeren“ zien. In ons is geen kracht. Wij zijn in onszelf machteloos. De wereld waarin we leven, schept ons allerlei gevaar. Nooit weet ge, als de morgen begint, wat dien lingen dan u wachten kan. En vrome zin wil, dat ge elken morgen, van uw zwakheid en uw broosheid bewust, op zult zien tot de sterkte en de mogendheid des Heeren, om van Hem uit allen nood die komen mocht, uitdreding en verlossing te verachten.

Zoo moet 't zijn, ook al weet ge van geen naderend gevaar of van geen op u aankomend leed af, want een sluier verbergt voor ons, wat ons wachten kan; maar zoo moet 't zooveel te meer zijn, als ge reeds bij uw opwaken het hart benepen voelt door bezorgdheid die u drukt.

Het wicht der zorg mag nimmer op uw hart blijven drukken. Dan mist ge allen moed en alle bezieling, en zoudt ge tot het volbrengen van uw dagtaak onbekwaam zijn. En daarom moet ge allen morgen van uw eigen onmacht afzien, en opzien tot den arm des Heeren. Hij is uw zoon, maar ook uw schield. En dat schield dekt u, omdat Zijn heilige arm het over u houdt uitgestrekt.

Hij, uw God, wekt u niet alleen allen morgen, maar ook allen morgen is uw God weert de arm uwer sterkte.

Maar die arm des Heeren doet meer.
Niet alleen dekt Hij u met zijn schield, om u rust in het hart en daardoor moed voor den komenden tijd te geven, maar die arm des Heeren *leidt* u ook op uw levenspad.

Hij leidt niet maar zijn schield over u op, om u nu verder aan u zelf over te laten. Allen morgen keert uw God weer tot u, om als uw goede Herder, als uw trouwe Vriend, en als uw veilige Leidsman, u voor struikelen op uw weg en voor afdoelen van het pad te behoeden.

Verwikkeld doet het u aan, zoo ge des morgens na het ontwaken, uw lieven in den huislijken kring weer ontmoet. In de nachtelijke uren waart ge alleen, ook al slaapt ge in eenzelfde vertrek. In de donkerheid van den nacht weet ge van urelf niet af, en weet ge niet af van wie met u in eenzelfde woning sluimeren. En daarom is het elken morgen een elkaar weer terugvinden, elkaar weer als van nieuws ontmoeten, een elkaar weerzien, en weer rijk zijn in elkaars bezit.

Maar zoo moet 't u nog heerlijker bij de weer ontmoeting met uw God zijn. In den slaap verliest ge ook Hem. De verborgen omgang met u God is afgesneden. Hij weet van u en niet u, maar *gij* weet in den slaap niets van Hem, en voelt zijn nabijheid niet meer.

En daarom is het ontwaken niet maar een terugvinden van u lieven, maar ook een terugvinden van uw God. Hij wekt u allen morgen, en dan *hebt* ge Hem weer, dan voelt ge zijn zalige nabijheid weer, dan zijt ge weer rijk in den stilten omgang met uw Vader die in de hemelen is. Zelfs is uw God de eerste die weer voor u opleeft, en is het bij Zijn licht dat ge ook uw magen en huisgenooten weer terug ziet.

En dan neemt uw God Zijn dagtaak bij u weer op, om u te leiden, u den weg te wijzen waarop Hij wil, dat ge dien dag wandelen zult, en op dien weg gaat Hij met u, verleid u, gaat voor u uit. En juist dat stort u den moed en de bezieling in, om uw dagtaak, die Hij u oplegt, aanstands te beginnen, er volijverig heel den dag mee bezig te zijn, en in de avondure de vrucht van uw arbeid op Zijn altair neder te leggen.

Allen morgen wekt Hij u, en roept u toe: Zie hier ben Ik! En wel hem die een oor heeft, om dat roepen van zijn God elken morgen te verstaan, en genoegzaam diepte van leven om die nabijheid van zijn God te ervaren.

En dan komt, als de nood het eischt, nog dit laatste en teederste, dat uw God, als ge niet meer kunt, u opricht en *u draagt in Zijn arm*, gelijk de herder het lamme draagt als 't niet meer voort kan, en gelijk de moeder het kind omhoog opheft, en draagt en drukt tegen haar hart.

Het vader-zijn van God sluit 't moederlijke niet uit.

Bij ons is de volle, rijke liefde van vader en moeder gedeeld, maar in God is, wat bij ons niet anders dan geheid kan zijn, één en in heilige eenheid samengevat.

In onzen God bezitten we niet alleen de steunende en leidende liefde van den vader, maar ook de teedere, schier zelden we, de troetelende liefde van het moederhart; en ook, in God vinden we dat teedere zoo rijk en heerlijk, als 't in geen aardsche moeder schitteren kan. „Als

een gespeend kind bij zijn moeder“, zoo moet onze ziel voor onzen God staan.

En dit nu is het zalige, dat onze God ons niet alleen elken morgen *wekt*, en allen morgen *dekt* met Zijn arm, en ons *leidt* als onze trouwe Herder, maar dat Hij, als de weg voor ons te veel zou worden, en we dreigen in te sinken, ons met die teedere liefde *dragen* wil. Dragen, zoodat we toch vooruitkomen, al kunnen we zelf niet meer voort. Dragen, zoodat we vooruitkomen, zonder de bange vermoedheid van den gang door het leven ons te voelen drukken. Dragen, zoodat zijn arm onze steun en onze sterkte is. Ja, zoo dragen, dat Hij ons aandrukt tegen zijn Vaderhart, en we in de warmte die van dit Vaderhart uitstraalt, zoo teeder gekoesterd worden.

Is het dan bij zoo teedere liefde onzes Gods niet beschamend, dat we nog zoo vaak den nieuwen dag beginnen konden, we *zagen* niet zonder morgengebed, maar dan toch zonder dat klare, heldere inleven in wat onze God elken morgen voor ons niet enkel zijn wil, maar is?

Zou het toch niet meer aan onze roeping als Gods kinderen beantwoorden, zoo we ons elken morgen meer reukenschap er van gaven, dat het onze God zelf is Die ons allen morgen wekt; onze God Die tegen alle nood en gevaar zijn schild boven ons opheft; onze God, Die gereed staat, om ons op den weg te geleiden; en onze God, die teederlijk in allen nood des levens ingaande, dien nood van ons hart op Zijn hart wil overnemen.

De morgen is er weer als Gods zoon in de natuur weer over ons opgaat, maar voor een kind van God daagt de morgen dan eerst ten volle, als hij zijn God elken morgen weer ontmoeten mag en al den dag van zijn God niet scheidt.

Amsterdam, 22 Mei 1908.

De Sikkel deelt in *Hollandia* mede, dat het bericht in de *Telegraaf*, alsof door hem met Ds. A. van Es en Ds. W. Diemer een beweging op touw is gezet, om op de a.s. Generale Synode de aanvraag naar staats-subsidie ter sprake te brengen, niet juist is.

Hij heeft zelfs met geen der genoemde predikanten hierover gecorrespondeerd en denkt er niet aan, een principiele uitspraak van de komende Synode op dit punt te vragen.

Nu we het desbetreffende bericht uit de *Telegraaf* overnemen, haasten we ons ook deze tegenspraak onder de oogen onzer lezers te brengen.

In het *Maandblad Getuigen en Redden* van 1 Mei 1908, het bekende orgaan van Ds. H. Pierson, komt van de hand van Mr. A. De Graaf een artikel voor over *Puritanisme en Moraliteit*, dat niet zonder een ernstig woord van protest mag worden voorbijgegaan.

Volgens Mr. De Graaf schuilt in het Puritanisme een gevaar voor de beweging tegen de onzedelijkheid, waarom die beweging zich geheel van dat puritanisme heeft los te maken. Vooreerst toch richt het puritanisme den strijd tegen wat geen zonde is, verwaart het onzedelijkheid en onmenselijkheid, en vergeet het, dat het kwaad voortkomt niet uit het vleesch maar uit het hart. Maar het puritanisme is ook oorzaak, dat de rijke geesten, de krachtige, edele mannen, de vrouwen met warme harten en vurige geesten tot dusverre achterdochtig zijn geweest tegen de bestrijding der onzedelijkheid. Want ze worden door de armoede, de koude, de bekrompenheid en de leelijkheid van het puritanisme afgeschrikt.

Zoo als men reeds uit deze uitingen merkt, weet Mr. De Graaf van het puritanisme niet veel goeds te vertellen. Dit oordeel is ons daarom te stuitender, omdat Mr. De Graaf blijkbaar van het machtige historische verschijnsel van het puritanisme niets weet en er over redeneert als een blinde over de kleuren. Als voorbeelden van Puriteinen worden opgenoemd Savonarola, de mannen van Cromwell en de kringen van het Reveil uit de voorgaande eeuw. Een gezelschap, dat wel verwonderd zal wesen, zich zoo bij elkaar geplaatst te vinden. Het karakteristieke van het Puritanisme ligt dan daarin, dat het strijd voert tegen het *sinnelijke* en al wat zonder het *sinnelijke* niet bestaan kan, d. w. z. alle versiering, verfraaiing en vervroolijking van het dagelijksche leven.

Het *sinnelijke* zelf is op dat puriteinsche standpunt onzedelijk en moet daarom overwonnen of vernietigd worden. Het Puritanisme bestaat in het vernietigen van kunstvoorwerpen en schilderijen, het gekleed gaan in zwarte klederen, het niet baden van het lichaam en voorts in het niet dansen en niet naar de komedie gaan.

Wie zoo begint met een caricatuur te teekenen, heeft bij zijn bestrijding van het puritanisme gewonnen spel, maar verraadt daarmee niet alleen een groot gebrek aan historische kennis, maar ook aan waardeerding van wat het puritanisme in de Calvinistische landen heeft tot stand gebracht. En we vrezen, dat wanneer het puritanisme wordt afgestootten om door een „jolic Christendom“ de kunstenaars en wereldsche menschen tot bondgenooten te maken in den strijd tegen de prostitutie, deze strijd zelf daardoor lijden zal.

De fout van Mr. De Graaf is, dat hij, afgaande op enkele excessen, het puritanisme geheel verkeerd heeft beoordeeld. Er is zeker te allen tijde een richting in de Christelijke kerk geweest, die het zondige in het vleesch zoekt, en daarom in de afsterving des vleesches de ware heiligmaking vond. Maar het puritanisme is van deze valsche ascetische zeer scherp onderscheiden. Het puritanisme wil heilichheid des levens (puritas vitae) niet door het lichaam te dooden, maar door ernst te maken met de Wet des Heeren; het wil daarom die Wet des Heeren niet laks, maar precies toepassen, alle aanleiding tot zonde vlieden, heel het leven onder de tucht stellen van Gods Woord. En waar de zonde van onzedelijkheid, al komt ze uit het hart voort, toch hoofsdelijk zetelt in het lichaam, dat wil het puritanisme, dat al wat tot die zonde prikkelen kan, vermeden zal

worden, zooals met name dansen en comediebezoek, onzedelijke literatuur en een kunst die den hartstocht opwekt door het snaakte ten toon te stellen. Naar het woord van den apostel Paulus: Haat ook de rok, die van het vleesch besmet is.

Al loopt elke geestelijke beweging gevaar tot uitersten te vervallen, en al is ook het puritanisme hieraan niet geheel ontkomen, toch mogen deze overdriften niet aan het puritanisme als noodzaak worden ten laste gelegd. Het zijn uitwassen, die niet tot den stam behooren. Die stam zelf is kerngezond en goed geweest. En het ware wel te wenschen, dat dit puritanisme, dat niet „arm en koud en dood“ is geweest, maar een levende kracht, vol heiligen ijver voor de eere Gods, en dat als een weldaad schatten van zedelijke en geestelijke genade heeft uitgestort over de volkeren, ook in ons land meer ingang vond.

Vooral de zedelijkheid zou er bij winnen

Teeftafel.

Mr. T. DE VRIES. Mr. G. Groen van Prinsterer. Een Bibliographie, 1908. F. WENTZEL EN CO., Utrecht.

Toen, naar aanleiding van de uitgave der brieven van DA COSTA, een vriend van den heer GROEN van PRINSTERER hem zijn wensch te kennen gaf, toch zijn *Memoires* te publiceren, was ook deze zelf van de wenschelijkheid daar van zoo overtuigd, dat hij er in het Ve de zijner *Nederlandsche Gedachten* aan te gevoelen kwam. Tot een volledige autobiographie is het echter niet gekomen. Niet door hem zelf te schrijven, moest het leven van dezen op onze geestelijke cultuur aan invloed zoo rijk een medelinger, door anderen worden te boek gesteld.

Een, aan de eischen der tegenwoordige wetenschap beantwoordende levensbeschrijving van Mr. G. GROEN van PRINSTERER behoort nog tot de desiderata.

Het is Mr. THIEBE DE VRIES van 's GRAVENHAGE die daarin wil voorzien.

Van den omvang der taak, die hij zich daar mee stelt toont hij zich bewust te zijn. Immers in de *Voortrede* van het werk dat ik het genoegen heb hier aan te kondigen, schrijft hij: „Een interessant en leesbaar boekje aan te stellen, waarin het een en ander over GROEN's leven en werken wordt meegedeeld, zou na de vele praestaties van dien aard, overbodig zijn en de kennis van GROEN zou er steeds mee op dezelfde hoogte blijven. Alleen een nauwgezet onderzoek naar alles wat hij schreef, naar zijn gehele leven, en naar de volledige kennis zijner beginselen, kan hier verder brengen“. De vorm waarin de heer DE VRIES in 's laatste alinea de zich door hem zelf gestelde taak omschrijft, moge al minder gelukkig wesen, met een beetje welwillendheid zijn meening ondervangend, verstaat men, dat hij zijn taak breed en ook ernstig opvat.

Voor een wetenschappelijke biografie komt het allereerst aan op historische zin, op zin voor „wat was“; voor het feit; voor het feit dat uit de bronnen moet gekend.

Allereerst nauwgezet onderzoek van die bronnen kan hier verder brengen; kan reeds bestaande kennis, zoo noodig, corrigeren, zal haar verrijken.

De heer DE VRIES toont ook op dit stuk een juist inzicht te hebben omtrent zijn taak.

Tot de bronnen, de schriftelijke bronnen voor een biografie van Mr. G. GROEN van PRINSTERER, behooren zeker diens eigen geschriften, met name de manuscripten zijner uitgegeven en ook zijner niet-uitgegeven werken, en verder brieven, die hij aan anderen schreef, en tot die schriftelijke bronnen behooren dan zeker ook nog brieven, welke anderen schreven aan hem.

Nu was Mr. DE VRIES juist met deze bronnen in een zeer gelukkige conditie.

Naar men zich wellicht zal herinneren, is Mr. GROEN van PRINSTERER den 19ten Mei van het jaar 1876 gestorven.

In het vorige jaar nu is volgens de testamentaire beschikking van den overledene, zijn familiearchief, in bewaring op het rijksarchief te 's Gravenhage, voor het sunderend publiek opgeleefd.

In dat familiearchief nu „door de bekende hand van Dr. COLLENBRANDER keurig geordend“, zooals Mr. DE VRIES in zijn *Voortrede* zegt, „worden“, zooals hij dan verder vertelt, „alst alleen GROEN's nagelaten handschriften tot in het minste toe in een tusschen boekdeelen netjes, in perkamenten banden gebonden, be waard, maar is ook de metterdaad ransachtige correspondentie van GROEN in 34 delen aangebonden, bevattende brieven van niet minder dan 1954 personen, en afschriften van vele van GROEN's eigen brieven aan 328 vrienden en kennissen bewaard, benevens nog eenige brieven van MEYER, GROEN“.

En in dit familiearchief, zelf een der rijkste bronnen voor een biografie, heeft Mr. DE VRIES ijverig gewerkt en, zooals uit zijn boek blijkt, nauwgezet onderzocht.

Resultaat van dit archiefstudie is zijn jongste geschrift: *Mr. G. Groen van Prinsterer. Een Bibliographie*.

Een boek van 304 bladzijden, met bovendien een *Voortrede* en een *Inleiding*, die, in rommische paginering, 28 bladzijden vullen.

Uit die *Voortrede* slijk nog aan, dat DE VRIES thans een vijftigtal onuitgegeven geschriften heeft leeren kennen; dat door deze zijn *Bibliographie* van GROEN een vroegere door hem bewerkte, geheel is geantiqueerd; en eindelijk, dat hij het voornemen heeft op de *Bibliographie* niet alleen te laten volgen een *Biographie*, maar, als derde stuk, ook een beschrijving van GROEN's *begin selen*.

Of het den auteur bij deze indeling van zijn stof zal gelukken de beschrijving van het leven en die van de beginselen des heeren GROEN scheidt uit elkander te houden, waag ik des te eerder te betwijfelen wijl reeds de *Bibliographie* in haar *Inleiding*, en niet alleen daar, veel bevat wat strikt genomen in de *Biographie* hoort. Laat mij hieraan echter mogen toevoegen, dat dit aan het genot van de lezing der *Bibliographie* zeer ten goede is gekomen.

In die *Inleiding* nu trof mij aangenaam, en dat van wege het gemis aan „preciesheid“, in GROEN's laatste omgeving, de vermelding der daarop heenwijzende kleine bijzonderheid, dat zijn familieleden, leermeesters en vrienden hem geregeld *WILHEM* noemden, terwijl hij dan toch maar in de Waalsche kerk als *GUILLAUME* was gekend.

Mieders gangen aan trof mij daar echter de, ik zou het willen noemen, groote agtervalligheid van den geschten schrijver, om aan *PLATO* invloed op GROEN toe te kennen. Laat het zoo zijn, dat de geestelijke vader van de antirevo-

lutionaire staatspartij ten onzent historicus, geen wijze is geweest, — de bekende *Proeve van middelen waardoor de waarheid wordt gekend en getuigd*, in tegen het tweede deel der bewering zeker niet als instantie aan te voeren, — toch zie ik geen heel noodzakelijkheid om het toekennen van Platonische invloeden aan den met den Grieksch-nieuw-jouwer zoo vertrouwde, te beschouwen als een smet waarvan deze moet gezuiverd.

Ik meen deze opmerking niet terug te mogen houden, en wel juist met het oog op wat Mr. DE VRIES in zijn tweede en derde stuk nog zal leveren.

De hier bedoelde angstvalligheid toch zou straks kunnen blijken een slechts raadgeefster te zijn geweest.

En dit zoo zijn te hietenen.

Dir eerste stuk toch van DE VRIES' *Mr. G. Groen van Prinsterer* belooft ons een standaardwerk.

Deze *Bibliographie* is met groote akribie bewerkt. Zij bestaat uit drie delen.

1. DE GESCHRIJFEN VAN Mr. Groen van Prinsterer.

Bij ieder van die 151 manuscripten voegt de bibliograaf zijn ophelderende aantekeningen. En dit nu juist maakt de lezing van een anders zoo dorre stof als een boekenbeschrijving, hier zoo uiterst boeiend en interessant.

2. Een lijst van BRIEVEN aan GROEN van PRINSTERER in alfabetische volgorde.

3. Een lijst van BRIEVEN van GROEN, waarvan door hem copy gehouden is.

Reeds de lezing van deze *Bibliographie* met haar waarlijk ophelderende aantekeningen, leidt u in tot de kennis van den grooten Nederlanders.

Voor allen, die over GROEN niet maar willen meespreken, maar hem willen kennen, is deze *Bibliographie* een onmisbaar boek.

Ma, DE VRIES, die zich door deze studie verdienstelijk heeft gemaakt, zeker niet alleen voor de anti-revolutionaire partij, maar ook voor de wetenschap der vaderlandsche historie, zij het gegeven, toegerust met een zoo exacte kennis van dit deel zijner bronnen, zijn studie over Mr. G. Groen van Prinsterer ten einde te brengen.

Bereenigingsleven.

DE BIJBEL IN JAPAN.

II.

De cijfers, welke wij in ons vorig artikel gaven, hebben reeds doen zien, dat de actie, die in Japan ten gunste van het Christendom plaats heeft, niet zonder betekenis is.

Dat blijkt trouwens nog duidelijker uit de gegevens, welke verstrekt zijn door Mr. Parrot, den leider van den gezamenlijken arbeid van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap (B. B. G.) en het Nationaal Bijbelgenootschap van Schotland (N. B. G. S.).

Volgens die gegevens waren er toch in Japan in 1905 reeds 1583 Protestantische kerken, met inbegrip van de vaste posten voor evangelieprediking, ook voor *over* er nog geen bepaald kerkgebouw staat. Verder waren er 21 theologische scholen met 359 studenten; 857 zondagscholen met 64,910 onderwijzers en leerlingen. 8725 personen werden gedoopt in datzelfde jaar, terwijl de zondagsdienst had te beschikken over 1379 al dan niet geordende inlandsche arbeiders. Het geld, door Japanische Christenen in 1905 voor allerlei Christelijke doeleinden bijeengebracht, bedroeg niet minder dan 181,996 yen of bijna f 220,000.

In 1906 vergaderden in Tokio meer dan 80 gedelegeerden van verschillende kerken. Ze vormden de Japanische Evangelische Alliantie, die zoo goed als onmiddellijk na haar optreden, haar aandacht wijdde aan de wenschelijkheid der herziening van de Japanische bijbelvertaling, ten behoeve waarvan zij zich in verbinding stelde met de vertegenwoordigers der Bijbelgenootschappen.

Als bijzonderheid moet ook melding gemaakt worden van het feit, dat aan de Keizerlijke Universiteit te Tokio is ingesteld een speciale leerstoel voor Engelse literatuur, en dat daar de Engelse Bijbel is gekozen als voorraamste studieboek.

Zooals overigens reeds is gebleken, is de gehele Bijbel in het Japansche vertaald. Het B. B. G. heeft zelfs twee complete uitgaven, waarvan een met Latijnsche karakters, terwijl het bovendien nog beschikt, ten behoeve van de Luchuan-eilanden, over een vertaling in het Luchuan van een groot deel van het Nieuwe Testament, n.l. van het Evangelie van Lukas tot en met den Brief aan de Romeinen, en over een vertaling van het boek der Palmen, het boek Jona en van het Nieuwe Testament in het Alou, ten gerieve der bewoners van Yezo.

We weeten er hiervoren reeds op, dat een zeer groot deel — voor 1906 meer dan 62 procent — van al wat er aan bijbelboeken in Japan aan de markt gebracht wordt, gaat door de handen der colporteurs. Het debiet van deze mannen — 68 in aantal, waarvan er 27 het gansche jaar werkten — was, dank zij hun energie, hun rustloosen arbeid, maar ook dank der goede landing, welke van Kobe uitging, in 1906 bijna tweemaal zoo groot als in 1905, zoodat zij in dat jaar hun tot nu toe grootste omzet bereikten.

Dat hun werk niet zonder groote moeite en zonder zeer groote toewijding volbracht kan spreken wel vanzelf, en die toewijding kan niet licht op te hoogen prijs gesteld worden.

We wenschen er hieronder een en ander van mee te deelen, daartoe in staat gesteld door het zoo uitgebreide, leerrijke en interessante jaarverslag van het B. B. G., betrekkelijk van wetenswaardigheden mededeelt, en hopen daarmee tevens iets meer waardeering te wekken voor den reusarbeid, welke door en vanwege dat heilzaam in ons land nog te weinig bekende en toch zoo rijk door den Heere gezegende ge nootchap reeds verricht wordt.

In de eerste maanden van 1906 was er een industriële tentoonstelling te Saga, in Kyushu, welke door plus minus 400,000 menschen bezocht werd. Daar trokken twee colporteurs met een goeden voorraad bijbelboeken naar toe, en begonnen er hun verkoop in een lichtgebouwd huisje bij den ingang van het terrein. Daar werd veel verkocht, en tevens werd van de gelegenheid gebruik gemaakt, om jonge mannen voor den arbeid op te leiden. Heel wat menschen, die Saga bezochten, konden selve niet lezen, maar kochten bijbelboeken om ze, bij hun thuiskomst in de provincie, aan vrienden ten geschenke te geven. Dan, de colporteurs bleven niet alleen bij den ingang van de tentoonstelling, maar trokken er op uit, de stad selve in, die een bolwerk van het Buddhisme is, maar waar ze niettemin op een dag 120 bijbelboeken verkochten.

Bij de tentoonstelling werd ook een festival

gevierd, dat meerdere dagen en nachten duurde. Den eersten nacht, toen de straten vol menschen waren, werd de Bijbel bij lantaarnlicht aan den man gebracht, en de geheele voorraad, die den colporteurs ten dienste stond, werd in minder dan een half uur.

Zoo werd ook de naburige stad Ogi bezocht, waar geen enkel huis werd overgeslagen, en waar op een dag bijna 200 bijbelboeken verkocht werden.

In het jaar 1906 werd voorts in het Bijbelhuis te Kobe een conferentie van colporteurs gehouden, waarop besloten werd tot een georganiseerde aanval op Osaka, waar ieder huis bezocht moest worden. Dat was voorwaer geen kleinigheid, want Osaka is een stad, waar Amsterdam in kan rondraaien. Volgens de opgaven van 1905 had Osaka toch een bevolking van 1,066,458 zielen, en een huizenal van 244,465, zoodat gemiddeld 4.37 bewoners in ieder huis waren.

In die stad nu werd van Maart af tot einde December toe onafgebroken gewerkt door twee tot tien colporteurs — meestal door zes — en wel met zooveel succes, dat gedurende genoemd tijdperk werden verkocht 357 geheele Bijbels, 7088 Nieuwe Testamenten en 14,817 andere of kleinere gedeelten van den Bijbel, zoodat de totale verkoop belooft 22,362 Bijbelboeken.

Uit de Pers.

Naar aanleiding van het voorstel door sommige kerken gedaan, om te Kampen een vijfden hoogleraar in de theologie te benoemen en aan de school het recht te geven om te doctoreren, schrijft Ds. Sikkel in *Hollandia* het volgende:

Zoo de Kerken oordeelen een stichting als Hoogeschool voor Theologie te moeten onderhouden en in de toekomst bestendigen willen, — en dit eerst eens en voor goed vaststaat, — zoo behooren te geen half werk te doen.

Dan moet het getal hoogleraren der Hoogeschool en ook de inrichting der colleges en examens, geheel beantwoorden aan wat de wetenschappelijke beoefening der Theologie aan een Hoogeschool vordert.

Zeker, dan moet het Doctoraal Examen door deze Hoogeschool eveneens ingesteld worden al het Candidaatsexamen. Zij bedoelen beide een wetenschappelijke graad te geven, en te vorderen elkaar. Een Hoogeschool voor Theologie, die geen doctoralen graad geeft, doet half werk. En half werk behooren de Gereformeerde Kerken niet te doen.

Maar dan moet ook de Hoogeschool voor Theologie haar roeping vervullen v. o. r. de Wetenschap in haar geheel. Zij moet dan op het terrein van de beoefening aller Wetenschappen naar Gods Woord optreden, om haar roeping in heel den wetenschappelijke arbeid te vervullen. Zij moet dat willen en zij moet dat doen. Een Hoogeschool voor Theologie vordert noodzakelijk, naar de beginselen der goopenbaarde waarheid Gods, eenheid met heel een School der Wetenschappen.

Wij menen daar niet heen, zoo laat men de Hoogeschool voor Theologie beneden den eisch van haar ontwikkeling; men laat haar dan een paria, een kloosterling in de wetenschappelijke wereld. Houdt men de kerkelijke Hoogeschool vast, laat men dan haar ontwikkeling vorderen als Gereformeerde School der Wetenschappen voor heel ons volk en voor heel het leven, en haar als kerkelijke stichting publieke Gereformeerde Nederlandse Universiteit doen worden.

Dan krijgt zij de plaats der eere, die men voor haar vordert, moet. Dan licht die eere in geen enkel opzicht schade. Dan zal er inderdaad volmondigheid zijn voor de stichting, die in 1869 op zooveel gebed verrees. En dan komt het Gereformeerde leven en pogen, dat in haar belichaamd is, waar het wesen moet.

Dit zou inderdaad een oplossing zijn, die bevredigend, al was het, althans tijdelijk, een dure oplossing.

We kregen dan twee Gereformeerde Universiteiten, één vrije en één kerkelijke, maar die beide in den Staat hetzelfde publieke recht konden vorderen, en die, haar vrijheid ongeschonden handhavende, in volle en gelijke rechten gebracht kunnen worden ten opzichte van de Universiteiten, die het Rijk onderhouden.

In die richting moet en zal toch voor vrijheid en recht in ons volklevende gearbeid worden. En zoq die strijd en de arbeid ernstig zijn, zullen zich de verhoudingen ook in die richting ontwikkelen. Vrije scholen voor Hooger Onderwijs, door den Staat in publieke rechten erkend en op voet van gelijkheid met andere stichtingen van gelijke betekenis behandeld, — daarheen moet het en gaat het, indien er in Nederland recht zal wonen en het leven zich naar Gods ordinantie ontwikkelen zal. En kerkelijke stichtingen mogen hierin niet bij vrije stichtingen of rijksstichtingen achterstaan.

Dan moet echter de kerkelijke Hoogeschool zoo spoedig mogelijk Kampen verlaten, om in een meer centraal punt van het nationale en wetenschappelijke leven op te treden.

Dan men den aangegeven weg voor de Hoogeschool, die thans te Kampen door de kerken verzorgd wordt, niet aan, oordeelt men dat het niet mag of dat het niet kan, omdat de Gereformeerden geen twee Hoogeschole met wetenschappelijke krachten kunnen verzorgen, — dan mocht er toch liever beraad komen, om de tweedheid niet te bestendigen, maar tot één te komen.

Half werk is in ieder geval beneden de waardigheid van elke Hoogeschool, ook en niet het minst van die der Gereformeerde Kerken.

Es ligt in deze opmerking hoe paradoxaal geuit, een kern van waarheid.

Wil men aan de Theologische School het recht van doctoreren schenken, dan dient ze ook een *universitair* bestaan te krijgen. De kerken zouden dan een Kerkelijke Universiteit moeten oprichten, waar heel de wetenschap onderwezen werd. En ons Gereformeerde volk zou twee universiteiten te onderhouden krijgen.

Juist door deze consequentie wil *Hollandia* blijkbaar toonen, hoe onoplosbaar het vraagstuk is, dat hier voor ons ligt.

Officiële Berichten.

Door de classis Gorinchem werd 7 Mei onderzocht en met alle stemmen beroepbaar verklaard bij de Geref. kerken de heer M. Uytendahl, cand. a/d Vrije Universiteit te Amsterdam. Zijn adres is: Gorinchem, Ds. J. van Andel.

Namens de classis voornemd:

G. Verhij, h. t. scriba.

Zondag 27 Mei was het voor de gemeente te Krielwinder een gewichtige dag, die niet licht uit onze herinnering zal verdwijnen. Na 's morgens een gedachtenrede te hebben uitgesproken naar aanleiding van Hebr. 13:8, waarin we herdenken hoe voor 50 jaren de gemeente des Heeren alhier opnieuw tot openbaaring kwam, nam onze geliefde leeraar, Ds. W. Oosterhout, 's avonds afscheid van onze gemeente. Zijn eerw. had tot tekstwoorden gekozen Huk. 3:26: „Uw werk, o Heere, behoud dat in het leven“. Een groote schare was opgekomen om dit afscheidwoord te beluisteren. Na den dienst werd Zijn eerw. namens Kerke-

raad, School en sproken. 't Bleek banden waren los vijftig jaar tijperk t waren geleid. Dat nieuwe gemeente v en hem met de a

Acta v
Zwoll
de P